

ט'הול: 11/12
"ד'ר'ס" 23
#

ו

102

כה

בחינה גדולה צריך לבחון כל מעמיק במסתרי
נפשו ברגש הגאון, איזה הוא הרגש הפסול
המעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו,
ואיזה הוא הרגש העדין המרחיב דעתו של
אדם ומזכירו את היותו הרוחנית המלאה הוד
ותפארת.

"Everyone who probes deeply his own nature must assess the feeling of pride, which dimension of it is unworthy and alienates him from himself and from God, and which is refined and broadens the horizons of his mind and reminds him of his spiritual self that abounds in majesty and beauty." (Midot HaRa'aya, Ga'ava, piska #25)

ואם יכריח את עצמו להפריד מגאון זה, לא יי
שלא יעשה לנפשו שום טובה, עוד ישחזו כל
כחותיו הרוחניים, ובחמת עצבות ילך קודר
שחוח, ובדעתו יחשב שהצורה של הדכאות
היא קרבת אלהים, בשעה שהיא באמת הרחקה
ונסיגה לאחור.

"If he should try to detach himself from this pride, not only will he fail to achieve any good for himself, but he will stifle his spiritual powers, and, angry and depressed, he will go about sad and bowed down. It will appear to him that dejection is an expression of nearness to God, whereas it is, in truth, a form of alienation and turning away from Him." (Ibid.)

#

רסז

תפלת שחרית

עולת ראייה (לקוטים)

"ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב, המתפלל כשהוא כורע כורע
בברוך, וכשהוא זוקף זוקף בשם, אמר שמואל מאי טעמא דרב, דכתיב ד' זוקף
כפופים.

בשעה שהאדם לא הגיע עדיין לשלמות מעלתו ישנם בו עוד כמה כחות רעים,
שצריך לכפותם ולכפפם. אבל כאשר יבא אל התכלית של ידיעת ד' באמת ירגיש
בעצמו, כי ע"י הוספת העבודה מתגדלים ומתגברים כל כחות נפשו, מאחר
שנחפכו לטוב. כי בעצם נפש האדם טובה היא, וראויה להוסיף אמץ וחזק, והרעות
שבה אינן כי אם מקריות של חשכת הגוף. וכאשר כבר נצח וטהר את המקרים
הרי כל מה שהוא מוסיף אמץ הוא מוסיף טובה.

22 בְּיוֹם פָּרַת יוֹסֵף
בְּיוֹם פָּרַת עַל־עֵין

יִסְרָאֵל בֶּן פֶּרֶת עָלֵי עֵינָי וְגו', אֶל תִּמְקְרֵי עָלֵי
עֵינִי אֵלֶּא עוֹלֵי עֵינִי

“Joseph is a fruitful vine, a fruitful vine by a fountain [*alei ayin*]; its branches run over the wall” (Genesis 49:22). Do not read it as *alei ayin*; but rather, read it as *olei ayin*, who rise above the eye and the evil eye has no dominion over him.

ויחי

16 הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
אֶתִּי

מִכָּל-רֶעַ

יְבִרְךָ אֶת־הַנְּעָרִים

וַיִּקְרָא בָהֶם
שְׁמִי

וְשֵׁם אֲבֹתֵי

אברהם ויצחק

וַיִּדְנוּ לָרֹב
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא

אָמַר מֵהָכָא: "וַיִּדְּגוּ לִרְבּ בְּקֶרֶב הָאָרֶץ". מֵהָ
דָּגִים שֶׁבָּיִם מִיָּם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם וְאִין עֵין
רְעָה שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם, אִף וְרַעוּ שֶׁל יוֹסֵף אֵין
עֵין רְעָה שׁוֹלֶטֶת בָּהֶם.

Rabbi Yosei, son of

Rabbi Hanina, said: Derive it from here, from what is stated in Jacob's blessing of Joseph's sons: "And let them grow like fish into a multitude in the midst of the earth" (Genesis 48:16): Just as fish in the sea are covered by water and the evil eye has no dominion over them as they cannot be seen, so too the offspring of Joseph, the evil eye has no dominion over them.

ר' אברהם יצחק הכהן קוק, עין אי"ה, ברכות, ט:סב

אז ימצא האדם את מטרתו בחיים ישר בעולמו הפנימי, ונפשו תדבק ביראת יוצרה ואהבתו, שהוא חופש חדרי בטן ע"י נר אלהים נשמת אדמי. אז תהי' הנפש רוממה הרבה יותר, מאותה המדרגה הפחותה של תליית מרכז חייה רק על פי המבט של עולם החיצוני והשפעה של זולתו, שמזה באים רוב הקלקולים הנהוגים בחיים המורגלים, גם יהי' כל כבוד נפשו פנימה. ומתוך שימצא את האושר האמיתי ומנוחת נפשו בעולמו הפנימי, לא יהי' משועבד להשפעה החיצונה של הבריות הסובבות אותו, לשום את מבטיהן מרכז לחייו ודרכיו.

רבי יוחנן היה גייל דהנה קא אױל
וװױט אשכנזי דטבילה, אמר: מי סלק
בגד ישראלי ואתױן מסבילה מסתביל
בי, ונהוי להו זרעא דשפירי כוותי.
אמרי ליה רבנן: לא קא מסתמי מר
מעניא בישא? אמר להו: אנא מרעא
דיוסף קא איתינא. דלא שלטא ביה
עינא בישא. דכתיב: ״בן פורת יוסף
בן פורת עלי עין״, ואמר רבי אבהו:
אל תסרי ״עלי עין״ אלא ״עולי עין״.

Similarly, the Gemara relates that Rabbi Yohanan was accustomed to go and sit at the gates of the women's immersion sites. Rabbi Yohanan, who was known for his extraordinary good looks, explained this and said: When the daughters of Israel emerge from their immersion, they will look at me, and will have children as beautiful as I. The Sages asked him: Master, do you not fear the evil eye? He said to them: I descend from the seed of Joseph over whom the evil eye has no dominion, as it is written: "Joseph is a bountiful vine, a bountiful vine on a spring [*alei ayin*]" (Genesis 49:22). "*Ayin*" can mean both "spring" and "eye." And Rabbi Abbahu said a homiletic interpretation: Do not read it *alei ayin*, rather *olei ayin*, above the eye; they transcend the influence of the evil eye.

(3)

וַיִּשְׂחֹק לוֹ אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי הַבְּתָר אֲתָם בְּתוֹךְ יִתְּנוּ
אִישׁ־בְּתָרוֹ לִקְרֹאת רֵעֵהוּ וְאֶת־הַצֹּפֵר לֹא בָתָר: וַיִּרְדּוּ
יִשְׂרָאֵל עַל־הַפְּגָרִים וַיֵּשֶׁב אֲתָם אֲבָרָם: וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא
וַתִּרְדְּמָה גְּפִלָּה עַל־אֲבָרָם וַהֲוָה אִימָה חֲשֻכָה גְּדֹלָה
נִפְלֹת עָלָיו: וַיֹּאמֶר לְאֲבָרָם יֵלֶע חַיֵּי־כִי־גֵר! וַיְהִי וַיִּרְעַף
בְּאַרְצָה לֹא לָהֶם וַעֲבָדִים וַעֲנוּ אֲתָם אֶרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:
וְגַם אֶת־הַנָּגִיד אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בֶן אֲנָכִי וְאֶחָיו־כֵּן יֵצְאוּ
בִּרְכָּשׁ גָּדוֹל: וְאֵתָה תָּבוֹא אֶל־אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם

47

שִׁיר הַמַּעֲלֹת, בְּשׁוֹב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן
הָיִינוּ בְּחַלְמִים:

אֲזַ יִמְלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה
אֲזַ יֹאמְרוּ בַּגּוֹיִם הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֱלֹהֵי:

Then were our mouths filled with laughter,
and our tongues with songs of joy.
Then was it said among the nations,
"The LORD has done great things for them."

לְאֵלֵי הַכּוֹלֵת

131 ברכות דף לא פרק חמישי אין עומדין

עין אי"ה

הגדיל ד' לעשות וגו'". השחוק מורה, כשהוא במילואו, שכבר
הושגה התכלית כולה. והאדם ראוי שישכיל כי אין שלימותו
נגמרת כ"א כאשר תשתלם האנושיות כולה ע"י ישראל
בגדולתו, כשתמלא הארץ דעת את ד'. וצריך שתהי' המטרה
הגדולה הזאת מושרשת עמוק עמוק בלב כ"א מישראל עד
שירגיש שכ"ז שלא השתלמה האנושיות כולה אין שמחתו
שלימה, וכזה יהי' אדם המעלה שכל מעשיו יהיו לכוונה האמתית
שהיא דעת ד'. אמרו על ר"ל, שמימיו לא מלא שחוק פיו מכי
שמעה מריו"ח רבו. לעצור השחוק אין בכל אדם היכולת
לשעתה, אמנם החינוך בזה הוא שיהיו דיעותיו ומדותיו מוכנות
לזו השלימות שלא ימלא שחוק פיו, מפני שירגיש תמיד חסרונו
ע"י חסרון האנושי הכללי שעוד לא השתלם, וממילא יעבוד בכל
כחו להשיג זאת התכלית. ע"כ הוא שבח גדול על ר"ל איך הי'
מהיר שתפעול הדיעה האמתית על תכונתו, שתיכף מכי שמעה
מריו"ח רבי', נתן דעתו לזה, ופעל על טבעו שלא ימלא שחוק,
מצד השרשת התכלית הגדולה בדעת ושלמות היוצאת מזה.

טז. אריו"ח משום רשב"י אסור לאדם שימלא שחוק פיו
בעוה"ז, שנאמר "אז ימלא שחוק פינו כו' אז יאמרו בגוים

לְאֵלֵי הַכּוֹלֵת

48

לְאֵלֵה הַנְּנוּ צְרִיכִים לִקְרֹא קְרִיאָה גְּדוֹלָה, לְהוֹדִיעֵם מִהֲרֵי צִיּוֹן עֲצָמָם, שֶׁהֵם
חַיִּים חַיִּים גְּדוֹלִים וְשָׂרֵב עוֹ וַתַּעֲצוּמוֹת בָּיָדָם, שֶׁהֵם הֵנָּה מְכַשְּׂרִים לְפָלֶשׁ
נְחִיבוֹת מִמְּקוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה, מִתּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמָּשׁ, שֶׁתְּחֹזֵר וְתֹאִיר אֶת כָּל
הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּכַבּוּדָּהּ.

We must summon these scholars in the Land of Israel and proclaim to
them, from the very heights of Zion: you are living a life of greatness!
You are endowed with immense strength and power. You have the
ability to forge new pathways in the source of Torah, in the true Torah
of the Land of Israel, which will once again illuminate the entire world
in its glory.

Rise up, rise,
 For you have fierce power;
 You have spiritual wings,
 Wings of majestic eagles.
 Do not deny them,
 Lest they deny you;
 Seek them out,
 And they will be readily apparent.

עֲלֵה לְמַעַלְהָ עֲלֵה
 כִּי בָח עֹז לָךְ
 יֵשׁ לָךְ כְּנָפֵי רוּחַ
 כְּנָפֵי נְשָׁרִים אֲבִירִים
 אֵל תִּכְחַשׁ בָּם
 פֶּן יִכְחֹשׁוּ לָךְ
 דֹּרֶשׁ אֲתָם
 וְיִמָּצְאוּ לָךְ מִיָּד

Orot ha-Kodesh, 1:83-84.